

חזון עובדיה

הלכות מזווה • ממרן מופת הדור רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

א. כשכא לקבוע את המזווה על פתח הבית, יניח אותה בשטופרת של קנה או של כמף ויכרך אותה מסוף הפסוק "שמע ישראל" לראשו. ואח"כ יברך "לקבוע מזווה" ויקבענה, ואפילו אם קובע כמה מזוזות לכל חדרו הבית, ברכה אחת לכולן.
ב. ואם לא כרך את המזווה כנהוג אלא קבע אותה כשהיא שטוחה ועטופה בנילון או בזכוכית, וכתיבת הפרשיות נראית וגלויה לעין כל רואה, כשרה. אבל לכתחילה אין לשנות ממה שכתבנו בסעיף א'.

לכאורה מכיון שתכלית מצות המזווה כדי שיזכור אהבת השי"ת ויחידו בכל עת צאתו ובואו, ופוגע במזווה, אם המזווה שטוחה ונראית לעין כל רואה, הוא קרוב לתכלית המצוה ביתר שאת ויתר עזו, בראותו המזווה גלויה לפניו. ואף על פי שכתב הרמב"ם (בפ"ה מהל מזווה ה"ו): "כשכופלים המזווה גוללים אותה מסופה לתחלתה עד שתמנא כשיפתחנה הקורא לקרותה יקרא מראש השיטה שמע ישראל לסופה, ואחר שגוללה מניחה בשטופרת של קנה או של עץ או של כל דבר, ומתכר אותה אל מזוזת הפתח במסמרים" וכו'. ומקור דבריו במנחות (לא כ) א"ר חלבו חזינא ליה לרב הונא דכריך לה מאחד כלפי שמע, ופירש רש"י, שלאחר שנכתבה כופלה וגוללה מצד שמאל לצד ימין, והיינו מאחד כלפי שמע וכו'. וכן איתא בירושלמי (סוף מגילה): צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח. והובא בתוספות (מנחות לג א) ד"ה הא ע"ש. וכ"פ בטוש"ע (סימן רפח ס"ד). מכל מקום אין זה חובה מן הדיון לעיכובא. אלא שאם כורכה, יכרענה משמאל לימין, והיינו מסופה לתחלתה, כדי שכאשר יפתחנה לקרותה יקרא מראש השיטה שמע ישראל וכו'. ולעולם אם קובע המזווה בפתח הבית כשהיא שטוחה, והכתיבה גלויה לעין כל רואה, אפשר דעדיף טפי, ועכ"פ אין הכרח דוקא לגוללה ולהניחה בתוך שטופרת.

וראיתי בשו"ת לב אברהם (סימן פה) שישב על מדוכה זו, וכתב ג"כ שאין ללמוד מזווה מספר תורה להצריך כריכה וגלילה, ואף על פי שבס"ת נראה ברור שעכ"פ צריך לכתחלה מדרבנן גלילה, כדארמין (ב"ב יד א) אין עושים ס"ת לא ארכו יותר על היקפו.

שאל ומשיב | נאמן ס"ט

שאלות ותשובות שנשאל מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: מה הנוסח הנכון בכתיבת המגילה בפרק ח' פסוק י"א "ולהרוג" ובפרק ט' פסוק ב' "לפניהם".

תשובה: הנה בירחון אור תורה (שנה ט"ו התשמ"ג דף של"ט ע"ב) הראיתי פנים לנוסחת "בפניהם" מהתרגום שתיירגם באפיהון (ולא קדמיהון), וכן מלשון הכתובים ביהושע (כ"א מ"ב, כ"ג ט"ו), אולם שוב הוספתי בגליון בזה"ל: "מאיידך גיסא במלכים ב' (י"ד) הנה שני המלכים לא עמדו לפניו, ובחגיגה (טו): אפילו שומר הפתח לא עמד לפניך. וגם בלשון התייבבות מצינו לא יתיצב איש בפניך (דברים יד כ"ד), בפניהם (שם י"א כ"ה), וביהושע (א' ה') לא יתיצב איש לפניך. ושור"ר בספר כתר ארם צובה (ירושלים תשל"ו) מהרב ברויאר נר"ו עמוד 42 שכתב

שנטסחאות "להרוג, בפניהם" הם מוטעות בלא צל של ספק, ואין להם מקור אלא במנהגות המשונבות של יעקב בן חיים בלבד. ע"ש. ואם כנים הדברים יש לשרש טעות זו לגמרי שלא להניח מקום וכו' כידוע שיעקב בן חיים יצא בסוף ימיו מכלל ישראל רח"ל וכמ"ש ר' אליהו בחור בספר מסורת המסורת שלו. ויש לתקן כל המגלות בעוד מועד לפי הנוסח הנכון ולהרג ברו"ל, לפניהם בלמ"ד. והאמת לעולם עומדת, וכן הראוני שני אברכים ביום כ' טבת התשמ"ח מגלה מכ"י הרה"ג המקובל ר' יהודה פתייא זצ"ל ושם כתוב, ולהרוג ברו"ל, לפניהם בלמ"ד. וכן המנהג פשוט אצל אחינו התימנים, וכן ראיתי מגלה מכ"י בוכרי משנת תרס"ו ושם גם כן ולהרג לפניהם. ותו לא מיד.

עלון תורני בעניני סת"ם אור ההלכה

מס' 130 | סבת השפ"ב | שנה י"ב | לג' יוסף בן כונה, טובה בת צלחה ע"ה

יד רפאל מן הסת"ם לוחץ, וטבעת ותיק חתום שיע"י ישיבת "כסא רחמים" ספרדית ע"ש החסיד הגדול רבי רפאל מאזוז אבדו של הגרי"ק איש מפלי"ת זצ"ל ובנשיאות: מרן מופת הדור הראשון רבנו עובדיה יוסף זצ"ל ומרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבנו מאיר מאזוז שליט"א כתובות: רח"ו הרב עוזיאל 26 כ"ב, טל': 03-5747316 בימים א-ה, בין השעות 14:00 - 13:00

דבר העורך

להרים מכשול

מתקני יריעות שאינם מוסמכים

הבחין שהמתקן מחק בטעות שתי רגליים של כפ"ן פשוטות מהשיטה שלמעלה ועשאן כרי"ש, כשהיעיר למתקן, נטל המתקן מיד קולמוס ובא להאריך את רגלי הכפ"ן, ואז מחה בו הסופר שזה פסול משום שלא כסדרן. ונודע לנו שמתקן זה עובד עם הרבה סופרים בקרית גת והסביבה, ומי יודע כמה תקלות כבר יצאו מתחת ידו. וכן שמענו על מתקנים בני ברק ובאלעד ובאשדוד שאינם בקיאים בהלכה כלל.

לפיכך באנו להתרע ולהזהיר את הסופרים והסוחרים שימסרו הסת"ם לתיקון אך ורק למתקן יר"ש המוסמך לכתיבת סת"ם, וגם להזהיר שלא יכתוב במקום הטעויות, אלא ישאיר את כל המקומות פנויים כדי שהסופר ישלים את החסר בכתיבת ידו, ובכך כל הסת"ת יהיה בכתיבת הסופר להידור מצוה. והכל יבוא על מקומו בשלום. והמהיר והנזהר ירבה שלומם כנרה.

אודות מה שנהוגים הרבה סופרים וסוחרים שבגמרו כתיבת הסת"ת מוסרים הסת"ת להגת מחשב, וכשמקבלים את התוצאות אינם מתקנים אותם בעצמם אלא נותנים למתקני יריעות, שמתמחים במחיקת תיבות ושורות באופן אומנותי, ומחזירים לסופר את כל היריעות כדי שיכתוב את התיבות והשורות החסרות במקומם. אולם במשך השנים לפי בקשת הסופרים והסוחרים החלו המתקנים לכתוב בעצמם את התיבות והשורות החסרות, ובהרבה מקרים רואים שאין כתב ידם דומה לכתב יד הסופר, דבר הפוגם בהידורו של

הסת"ת, ועוד שישנם כאלה שאינם בקיאים בהלכה כלל, ואינם מקדשים את הכתיבה "לשם קדושת סת"ת", ואם מתקנים תפילין ומזוזות אינם יודעים שצריך "כתיבה כסדרן". ומעשה שהיה בסופר סת"ם מקרית גת שמסר מזווה למתקן בעירו למחיקת שתי שורות, וכשכא לקחת את המזווה

הודעות המכון

העלון יוצא לאור בסיוע: רצועות "כתר ההידור", יצור כל סוגי הרצועות לתפילין, עור עליון עבודת יד, ועבודת מכונה, שחורות משני הצדדים, וכל שלכי הייצור נעשים עם כל ההידורים ההלכתיים ע"י אברכים יר"ש, כנו כן הרצועות עומדות תחת בקרה טכנולוגית מצודה על איכות הרצועות ע"י מומחים מהשורה הראשונה. בהשגחת: הרה"ג רבי שלמה מחסוד שליט"א והרה"ג רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א והרה"ג רבי שלמה מועלם שליט"א. כתובת המפעל: א.ת. נתיבות ת.ד. 5077 טל: 08-9933597 נייד 050-6740000 hazotm@walla.com

לקבלת העלון: בבית ההוראה ניתן לקבלו חינם בין השעות 14-13. בדואר: דמי מינוי לשנה 50 ₪ עבור 12 גליונות, אם שולחים צ'ק יש לכתוב לפקודת: הרב שלמה מועלם. ת"ד 6357 פתח תקוה

שאלות מבית הוראה יד - רפאל

מאת הרב ר' שלמה מועלם שליט"א
מח"ס יריעות שלמה ד"ח וראש המכון

המשך מגילת קודם

א. שאלה: סופר שרצה לכתוב אות רי"ש ובטעות כתב דל"ת, הוסיף דיו לאות לעגלה ועשותה רי"ש כראוי ואחר שהתייבש הדיו, רצה לייפות את רגלה לעשותה דקה בסכין וגרד מעוביה, האם יש לפסול משום שפנים חדשות באו לכאן, שהרי הדיו שהוסיף לעשותה עגולה, שוב חזר וגרדו ונעשתה עגולה ע"י הסכין ולא בכתיבה?.

תשובה: ולכן בכל הדוגמאות שהביא הרב הכותב צורת האות עליה, ולאחר שהסופר הוסיף לה דיו לעגל הזוית וכי"ב, נעשתה התוספת כחלק מן האות לכל דיניה, ומותר לגרוד ולהעמידה על עיקר צורתה, ואין בזה חק תוכות, כיון שלא מצינו חק תוכות באות כשרה. וכל החילוק בין דיו חדש לדיו מקורי לענין חק תוכות, אין לו שורש וענף לא בראשונים ולא באחרונים, והגרמ"ש קליין שליט"א לא הביא שום ראיה לדבריו אלא מסברא. ובאחרונים מצאנו ראיות להיפך. עיין להגאון מהרש"ק בשו"ת סת"ם (הלכות ס"ת סימן יא) שהורה לסופר שכתב שם הו"יה כפול, לקלוף את השם השני ולהאריך את גג הה"א האחרונה שבשם, ולכתוב רגל שמאלית בסופה ואח"כ לגרוד רגל הפנימית, ולא חשיב כמחוק את השם ע"י הוספת הרגל כיון שיש תואר ה"א. ע"ש. ומבואר דפשיט"ל שאין בגרירת הרגל המקורית משום פנים חדשות בחק תוכות. וכדבריו כתב הגאון רבי דוד פארדו בשו"ת מכתם לדוד (עמוד קה ד"ה אמנם) שיש למשוך הגג ולהוסיף רגל ואח"כ למחוק הרגל הפנימית. ע"ש.

וכן יש להביא ראיה ברורה מדברי מהריק"ש בהגהות ערך לחם (אה"ע סימן קכ"ה) שאם עשה תיבה חלוקה לשתי תיבות, והיה בצד אחד של החלקים שי"ן של ג' ראשים, ועשה ראש ד' ראשים והאריכה בכך למלאת החלל שבאמצע ב' חלקי

פינת ההלכה

איסור מחיקת השם

כו. אסור ליטול דיו מאותיות השם הלחות לכתוב בו תיבה אחרת או להשליכו לאיבוד, אבל אם יש עליהן גודש דיו שיש לחוש להתפשטות הדיו ולטשטוש האותיות, מותר להשליכו לאיבוד או לכתוב בו אותיות של חול.

כז. סופר שסיים לכתוב את השם ונשאר לו דיו בקולמוס, לא חלה עליו קדושה ורשאי להמשיך לכתוב בו אותיות של חול, ואם רוצה להפסיק לכתוב, יכול לנגב את הקולמוס או לשוטפו במים.

דיו מתפורר בס"ת ישנים

כח. ס"ת ישן שחלק מאותיותיו נקלף הדיו בקלות ע"י נגיעה בעלמא, ורוצה הסופר להעביר סמרטוט על היריעה, ומה שנקלף ומתפורר ע"י הסמרטוט יכתוב מחדש, ומה שלא נקלף ודאי יפה הוא וחזק ואין צריך לתקנו, מותר לעשות

כן, כיון שמעביר הסמרטוט על כל היריעה, אינו מתכוין על השמות הקדושים אלא על כל הכתב, ונחשב כדבר שאינו מתכוין, רק שיזהר שלא להוליך את הסמרטוט בחזק שלא יהיה פסיק רישיה.

כט. הבא לתקן ס"ת ישן להעביר עליו קולמוס, ויש חשש שע"י הנגיעה בקולמוס בשמות הקדושים יתפורר חלק מן הדיו וימחק השם, יזהר להעביר את הקולמוס בנחת ובזהירות שלא יהיה פסיק רישיה במחיקת השם.

כתיבת השם על מקום המחוק או הגרד

לא. מותר לכתוב את השם על מקום המחוק או על מקום הגרד. פירוש, היה כותב וטעה ומחקו בעודו לח או שנתייבש וגררו, מותר לכתוב על מקום המחוק או על מקום הגרד אפילו את השם. ומכל מקום טוב לכתחילה שלא ימחקו בעודו לח אלא ימתין שיתייבש ואז יגרר בקלות ולא ישאר לו שום רושם.

[מתוך יריעות שלמה ח"ד]

הגה כהלכתה | מדור מקצועי

גלגול המזוזה והכנסתה לנרתיק

גלגול המזוזה

גלגול המזוזה יעשה מסופה לתחילתה. יש לזהר לא לקפל את המזוזה אלא לגלגלה בצורת גליל, כדי לא לגרום לשבירת הדיו, ואפשר להעזר בעפרון שעליו יגלול את המזוזה, ובסיום הגלילה לשלוף את העפרון. אם טעה וגלגל את המזוזה מתחילתה לסופה יצא ידי חובה.

בסיום הגלילה אין להדביק דבק סלוטייפ על המזוזה עצמה, כיון שבמשך הזמן הדבק נפרד מהחלק הפלסטי ונספג במזוזה ועושה כתמים צהובים על הקלף, ולפעמים יכול

לגרום להתפשטות הדיו ולשינוי צורה. ועוד שבשעת בדיקת המזוזה קשה מאוד להסיר את הסלוטייפ ולפעמים משתמשים בסכין וחותכים את הקלף כאשר אירע הרבה פעמים, וכן אם הדבק חזק, חלק מהקלף החיצוני נתלש עם הדבק בעת הסרתו.

ולכן יש לכרוך את המזוזה בחתיכת ניילון באופן שאורך רצועת הניילון תהיה ארוכה יותר מאורך המזוזה. לאחר הגלגול יש לקפל את הקצוות משני צידי המזוזה (כמו בניד העוטף סוכריה) ואח"כ לקפלן, ועליהם יש לכרוך את דבק הסלוטייפ. ויש נוהגים להניח המזוזה בתוך שקית ניילון ואח"כ לגלגלה עם הניילון, ומותר לעשות כן, ואין בזה חציצה.

[מתוך יריעות שלמה ח"ב]